

Dette værk er downloadet fra **Danskernes Historie Online**

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaeigt.dk>

F o r s ö g

til en metrisk Oversættelse

af

Salomons Visdom.

Første Prøve.

Gudhydelseskrift
til Kathedralskolens Høitidelighed,

paa

Kongens Fødselsdag,

den 29de Januar 1806.

af

U. A. Nohde, Doct. i Philos. og
Overlærer i Religion og Moral.

Dønse.

Trykt hos S. Hempel,

Ejet af Fjens Stifts Uddelsscomtvir og Bogstofferie.

Forerindring.

Den Bog, af hvis Oversættelse en lidt Prøve her leveres, fortjener udmærket Rang blandt det Gamle Testamente apokryphiske Skrifter, og er overalt en kostbar Levning af den moralste Poesie blandt Israeliterne, i Jøde-Statens sidste Periode.

Den synes at indebefatte to, saavel i Begreber som Indklaedning indbyrdes forskjellige, Stykker. Det første Kap. 1 — 9 indeholder Lovtaler over Visdom, hvorved alle Gamle tænkte sig Mandens saavel intellectuelle som moraliske Dannelse; denne Sildres som grundet paa Religion, og anprises som nødvendig Bestingelse til Lyksalighed efter Døden. Dens sande Dyrkere charakteriseres, og disses gjennem Esterlægten fortsatte Lyksalighed ophøjes. Indvendingen af de Dydiges ofte tidlige Død gjendrives ved værdige Begreber om deres lyksalige Udødelighed*), og om den evigvarende Forstjele mellem Godes og Ondes Skjebne. Visdommen,

* Denne Lære har vor Forfatter Fortrins for alle Israelitiske for Christi Tid.

Hvis Hovedbøde sættes i Retsfærdighed, Forstands-dannelse, Religion, anprises især Regentere ved Salomons ErempeL, i hvis Navn Forfatteren taler.

Begrebene i dette første Stykke røbe Forfatterens fortroelige Bekjendtskab med den nyere platoniske, (især i Alexandrien blomstrende) Philosophie, dog uden slavisk Estersligning, overalt en større Verigtigelse, Nøjagtighed og Kultur, end man er vant til i noget ældre israelitisk Skrift, efter Fængslet; især er Forfatterens Omhygge-lighed og Konst, i at afvinde enhver Gjenstand frugtbare moralske Sider, umiskjendelig; dog er han ikke frie for Stænk af en overdreven, efter Hemmeligheder jagende Philosophie, i hvis Labyrinther de senere Kabbalister til saa siden Myte fordybede sig. Udtrykkets Hylde og Nethed, den Rigdom af høje til fine Nuancer udmaalede Billeder, Detenes Sammenhæng og konstige Kun-ding, Viordenes tankerige Skønhed, Sprogets Renhed i den græske Original, forhøjet ved Beholdelsen af Hebræernes Parallelisme, viser for den skjønsomme Læser Forfatteren, som Orientaler af Hand, Græker af Dannelse.

Ikke fuldt saa megen Roes fortjener det andet Stykke Kap. 10 — 19, der i meget adskiller sig fra det første: her forekommer intet Vink

om at Salomon er den talende, heller ingen afsondret Visdoms Unprisning; tvertimod er Foredraget mere historisk: Hæderminde af Nationens berømteste Mænd, der ved deres Religion vare blevne lykkelige: Opregnelse af de guddommelige Welgjerninger mod Folket i Egypten, og i Ørken. Forsædrenes Utafnemmelighed mod saa opfaldende Forsynsprøver, og ubegribelige Hæng til Afguderie lastes. Afguderiets forskjellige Arter, Oprindelse, Fremgang og Skabelighed stilades: den guddommelige Mildhed i at taale disse forvendte Sæder ophøjes: en vidtloftig, ikke overalt lige stjøn, Sammenligning anstilles mellem Israeliterne og Egypterne, hvori mange Træk af den israelitiske Historie indfattes og udsmykkes, i denne sluttet Bogen afbrudt, uden endeligt Resultat, med et Beundrings: Udraab over den guddommelige Magt og Godhed, i Bestyrelsen over hans Folk.

Uagtet saavel Materiernes Opfindelse og Valgrøber Genie og Lærdom, som og Stilens frie Strom hæver sig langt over det middelmaadige, staar dog denne Deel i begge Henseender under den første, dels ved et i Alinidelighed mere ordrigt og svulstigt Foredrag, dels ved en opdynget Mængde Troper og Willede, der igjen afbrydes ved lave prosaistiske Zirader, dels ved en mere søgt Konstig.

hed, som foretrækker det Usædvanlige for det ødele Simple. Af dette gjør den Formodning sandsynlig, at dette Fragment er af en sildigere Forsatter, der har optaget den af Formanden Pupne Traad, og efter hans Exempel, stjøndt med ulige Kraft og Held, indklædt moralste Lærdomme i poetisk Dragt. Denne Lighed i Hensigt og Plan kan i senere Tid have sammenstøbt begge Fragmenter, uagter deres øvrige Ulighed, til eet Helt.

Begge Fragmenters værdige Begreber om Gud og Religion, rene og ødle Sædelære, de lyse Glimte af Håndsvannelse i en ellers mørk Tidsalder, Ideernes Slægtskab med det Nye Testamente, tilligemed det stjonne og ødle i Foredrag og Indklædning, gjør Bogens Studium uundværligt for Theologen, og dens Læsning behagelig og nyttig for hver danned Religions-Ven.

Tidsalder og Forsatteres Navn er ubekjendt ved denne, som ved saamange andre Alderdomslevninger. Rimelig Gisning sætter dens Alder omrent eet Hundrede Aar før Christi Fødsel, og gjør Alexandrien til dens Hædreneland.

Iste Kapitel.

Dymuntringer til Widdom og Gudsfrenge, tagne af dens Folges Følsalige
hed, under Jehovas retfærdige og vise Bestyrelse. Taltalen vendt til
Regentere.

Retsfærdighed hav hær I Jordens Herstere,
Oposrer Herren dydige Sindelav,
Og søger ham med rene Hjarter.
Han nærmer sig til dem, som ikke friste ham,
Ogaabnarbarer sig for hver, sig ham fortroer;
Føievendt Indbildung fører langt fra Gud,
Selvskatted Virkelraft bestjerner Daarer.^{a)})
I andskabssulde Sjel ej finder Wisdom Sted,
Ej i det Legeme, som tjener Laster.
5. Langt bort fra Svig flyer Wisdoms rene Hand,

a) v; Guds herliggjorte Kraft gjendriver Daarer.

Bortviger fjernet sta Daarers Anslag,
Og skælles bort, hvor uret nærmest sig.
Guds Hænde Wisdom elster Adams Slægt,
Dog Spotter i Mund den ej ustraffet lader;
Thi Sjelens Indreste randsager Gud,
Usejlbær gjennemforster Hjertet,
Hver Lyd af Tungen hører han.
Jehovas Hand opfylder Verdens Alt,
Hver Nøst den altomfattende erfaren;
Ej ubemærket trodsig Spotter blev,
Ej gift retsædlig Straf ham ram forbi.
Strengt undersøges Nyggesløses Raad:
Ind for Jehova kommer Talens Lyd,
Til Straf for fræk og trodsig Ondskab.

10. O Hevnens Øre hører alt,
Ej Knurrens Knye sig ubemærket taber.
Saa vogter eder da for daartigt Knur,
Asholder Tungen langt fra syndig Tale;
Den hemmeligste Lyd gaaer ej omsonst forbi,
Løgnagtig Tale myrder Liv og Lykke.
Udæster Døden ej ved Livets Irredaab,
Med egne Gjerninger ej Undergang fremskynder.
Jehovas Skaberbud ej bragte Døden frem,
Ej glædes han naar Levende sordærves,
Til Liv og Vorighed han skabte alt;
Fra første Ophav til Lyksalighed bestemte,
Ej Sæd til Undergang i Sledningstidens fandtes,

Paa Jorden herster Dødens Rige ej.b)

25. Thi Dødens Lod er salig Evighed,

(Men Synd er Dødens rette Udspring*)

Bed Ord og Daad fremkalde Nyggeelose Døden;

Med Længsel ile de til den som Ven;

De Forbund stiftede med den,

Og varde ere de at være dens Forbundne;

2det Kapitel.

Indvendinger mod Ichabod Onkeros Udedelighed gjendrived. Disse Sophismer vises i deres Skadelighed for Sæderne og enhver selfas helig Ød, da de kun danne Egoister og Velhyttluge.

a) Salst slutte ve i det de tænke saa:

„Kort er vort Liv og fuldt af Moje,

Ej fandtes Fægedom i Livets sidste Stund;

b) Ej grundedes paa Jorden Dødens Borg.

*) Dette i Sammenhængen vel passende Tillæg har en gammel oversættelse, som ansøres af Clarius i Critici Anglicani.

Ej fjendtes den, som kom fra Dødens Borg tilbage.c)
Kun Væk af Hændelsen vor Fødsel var,
Snart blive Vi, som havde Vi ej været.
Kun Reg er Mæsens Hædepust,
Og Tankend) Kun en Gnist af Hjertets Nærelse;
Den slukkes, — Legemet til Uske smuler hen,
Som tynde Lust vor Hånd adspredes:
Snart er vort Navn forglemte, vor Daad ej huskes mere;
Som Skyens Spor vort Liv forsvinder,
Som Taagen svante forfulgt af Solens Glands,
Nedtrykket af dens Straalers Hede.
5. Som Skyggen flyer, saa iles hen vort Liv,
Tilbagegang fra Døden ikke gives,
Urolig bestemt, ej nogen undgik den."

„Velan! Vi nyde Livets Glæde her,
Naturen nyte Vi med Flid i Ungdoms Alder;
Den bedste Vin og Vesluge overstramme os,
Ej Maarens Blomsterpræge e) af os unytet blive,
Vi kramde os med Rosenkoppe før de visne,

c) Saaledes forstaae alle gamle Oversætttere *σαλνως*, uden Twil rigtig ester Sprogbrugen. De fleste nyere tage Participiet transitiv, den som fører tilbage, en Besrier, i saa Fald blev Oversættelsen: Fra Graven ej Besrier fjendtes.

d) v: Talen.

e) Undighed.

[Paa hvert et Glomsterbed vor Beskytt vanke om.^{*)}]
I Giestebudets Præg enhver af os har Deell!
Vor Glædes Spord er lades allevegne:
Det er vort Maal, vor Deel og God."

20. „Den fromme Armod undertykke Vi.

Forslade Enters Nod ej seane,
Ej ære mangenoreb Oldings selvgræse Ísse.
Vor Styrke være for os Lov og Ret.
Den Spøge som unyttig undertylles!
Med List den Dydige onfaldes bør;
Gesværlig er han os og modstaarre vo're Planee,
Bebrejder os enhver Ulovlighed,
Udbreder vor forvendte Vandel.
Hau praler af at liende Gud,
Og kalder sig Gehovas Yndling;
Beskæmmer os i al vor Daad;

25. Det blotte Syn af ham er os til Spøde.

Hans Liv med andres stemmer ej,
En ganse egen Stie han vandrer.
Som Slakker regnes Vi for ham,
Asskyes af ham, som urene.

Han priser Frommes Endeligt,
Og praler af, Gud er hans Fader.
Nu vil Vi see, om sande han talede,
Forsøge hvordan Enden bliver.

^{*)} Vulgaten har denne linie, som synes fra først afst hat
ve hært til Texten.

Hvis denne Fromme Herrens Undling er;
Maae Herren ham jo understatte,
Udribe ham af Fjendens Bold.

Med Spott og Piinsler lad os friste ham,
For hans det fromme Sind engang at kjende,
For at erfare hans Taalmodighed.

20. Til stammeligste Død Vi dømme ham,
Ham skal jo Gjengield ske, saa led hans Tale.^{a)}

Saa tænke, tale de, og — fare vild;
Thi Ondskab har dem reent forblindet,
De kjende ej Guds skjulte Raad,
Ej haabe de Retfærdigheds Belønning,
Ej skyldfrie Øjeles ørefulde Løn.
Gud skabte Mennesket til evigt Liv,
Og danned' ham et Astryk af sit Væsen:
S Verden Døden kom ved Mid af Dissevelen
Og hans Tilhængere udæste den f).

f) vi maae friste den.

gode Kapitel.

Jehovas Ørkeres Lykkelighed i Evigheden beskrives blandt, i Modsetning til de øste loftekstapræste Ugudeliges Tilstand. Den israelitiske Jordom, som sadte Lykkelighed i talrigt Afløm, gjendrives.

I De Frommes Gjælles gjemmes i Guds Hånd,
Til deres Fryd kan ingen Plage nære:
I Døarer Øje syntes de at døe,
At deres Endeligt var Undergang,
Og deres Vortgang Ødelæggelse;
Dog Lod for dem blev Fred og Salighed.
Hvad Jammer end, for Verdens sorte Syn
Som Straf fra Gud, i Livet angstede dem,
Rig overvættet Fryd var Haab om bedre Liv.
5. Kun kort var Tugtelsen, men Lønnen herlig blev.
Gud prøvede — sandt dem sin Undest værd,
Som Gyld i Smelteovn han luttred dem,
Tag dem som Offer an ham heiligt.
Paa Vederlagers Dag de skinne skal,
Som Luen gnistret frem i torre Straælf),
Beherste Glægter, domme Jordens Folk,
Regires evig selv af den Almægtige.
Paa ham de sig forlod, ham troefast finde de,
Bestandig Kjærlighed hans Selskab evig lønner;
Thi Maade Missundhed blev hans Udvalgtes Lob,
[Et herligt Vederlag hans Hellige til Deel*)]

ff) v. Og falde Strandet an med Ildens Kraft. Gevñf. Mal. 3,19 (4,1.) ester LXX, tsær Zachar 12, 6

*) Dette Tillæg har den alexandrinske Recension og de øldre Oversættelser.

10. Men efter eget Anlæg Ondskab straffes skal,
Som Dyden ringeagted fræk bortveg fra Herren.
Elendig hver, som hader Visdoms Tugt!
Hans Haab er intet, alt hans Arbejd snilde,
Enhver hans Møje uden Frugt og Nutte:
Ej Kvinder, Barn er fra vanvittig Ondskab frie,
Den hele Slægt [til Udyds Straf] forbandedt.
Held den, som Dyden troe ej Moder blev,
Som ej berørte syndig Seng,
Paa Vederlagets Dag sin Frugt hun ikke savner.
Lykselig hon, som ej bar Fadernavn,
Maar uret ved hans Haand ej øret blev,
Og i hans Sjel ej opsteg lyndig Tanke.
Hans Troeskab skjenkes skal en herlig Maadeløn,

15. Fortrinlig Hæderslod i Herrens Tempelg).

Nefærdig Idret bringer øret Frugt,
Og Visdoms Rod i Erighed ej fældes.
Kort varig er Ulydsheds Esterlæge,
Ulovlig Omgangs Frugt til sidst bortvinder.
Ned de end længre Liv, Foragt dem folge skal,
Og deres Alderdom til sidst vanhædres:
Og dae de hastig bort, ej Haab dem levnes mer,
Al Trøst forsvunden er paa Undersøgnings Dagen.
Forsærdelig er Ondskabs sidste Lod!

g) Udtynket her uegentlig taget, som Billedet paa den højeste for Israeliten tænkelige Lyksalighed, er luant af Esai 56, 4. S. hvor det vel bruges egentlig.

4de Kapitel.

Fortsættelse, Viddom og Dyd gør intetlig, men end Egtefæd og Ef,
terstøgt uden Dod, foruemmelig ester Doden.

Held Dydens! savner den end Fadersryd,

Thi evig varer Dydens Minde ved,

Af Gud og Mennesker den elstes.

Dens Ophold her fremvirkir Lignelyst,

Dens Hedenfart opvækker Længselssavn,

I Evigheden smykker Kronen den,

Den pranger sejrende paa vel fuldendet Kamp,

Hvor uforvisnet Hæder lønner:

Ej trives Ondskabs vidt udbredte Slægt,

Ej dybe Radder saaer hint vilde Skud,

Paa los usikker Grund det vanker.

Sljed Livstene end længe frødig op,

Dog lost er Skuddet, Binden ryster dem,

Fra Roden Stormen dem oprykker,

5. Vandrevne brydes Grenens Spirer af,

Unyttig Frugten, sur, uspiselig,

Utidig, kort til hvert et Brug utenlig.

Ulorligt Lejes Aftom Widne bær

Om Hædres Synd, paa Undersøgningsdagen.

Daer Dydens Ven end snart, sødt hvilte han, *)

Langvarig Lid er ikke hædret Alder,

Nej Tal af Aar kan ej udmaale den.

Kun Viddom giver graa Haars Agtelse,

Et ubesmittet Liv er Oldingsalder.

6o. Sin Undling elste Gud, omplanted ham

Fra dette Liv, hvor Ondskab ham omringte;

*) Den syriske Oversættelse har her det Tilsæg:

Og blev hans Alder lang, den hædres Fal.

Bryste ham fra Ondskabs Fristelser,
At Lasters Ewig ej hildede hans Siel.
Med Lasters Dræselskroft omtaages Dyden selv,
Det gode Hjerte tidi af Lysters Tummel vildes;
Faldende tidlig han udsyldte mange Aar,
Gud rev sin Yrdling bort fra Lasters Midte.

15. Folk see det vel; men marke ej verpaa,
Ej drage deraf nyttig Lære sig:
„At for Guds Vandlinger er Kunst og Missundhed,
Og Maadeløn for hans Udvagle.“
Jehovas Dyrkers tidlig' Dad,
Fordommer overblevne Ondskab,
Hans snart fuldendte Ungdoms Aar
Fordomme Lastesfuldes høje Alder.
Man seer den Wises Dad; men kender ej
Guds Raad med ham, ej bliver var
Til hvilket Maal han ham beskyttes.
(Hans Dad) de see, forage den;
Dog dem vil Herren selv belee,
Til ølle Vadsler de forvandles skal, h)
Til evig Spot i Skyggeriget.”)
Maaløse vil han dem nedstryke Skredkuls,
Fra Grunden af epryste dem,
Fordomme dem til dybest' Undergang;
Hvor bitter Qual er deres Lod,
Og Mindet af dem reent forsvinder.

20. Forsagte sjelue de til Lasters Regnskab stem,
Hvor Ondskabs Gjerninger i Øjne dem fordamme,

h) v. Tilsidst de styrtes skal i Skjendsel ned
”) Genf. Esaiæ 14, 19. 20.

Ædrenelandets Fest, vor elſtede Konges Hødselsdag
højtideligholdes paa sædvanlig Maade, Onsdagen
den 29 Januari, i Gymnasiibygningens Høre-
sal, om Formiddagen Kl. 11, ved en Tale i Moders-
maalet, som denne Gang holdes af Hr. C. J. Degens,
Doc. Philos. og Overlærer i Physik og Mathematik.
Til at deeltage i denne Højtidelighed, indbydes herved
Ædrenelandes og Vidensfabernes Venner, Byens
hæderlige Embedsmænd og Borgere.